

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 23/9 đến 29/9/2013)

- Việt-Trung đàm phán lĩnh vực ít nhạy cảm trên biển
- Trung Quốc phi pháp tổ chức đám cưới tập thể tại Hoàng Sa
- Tàu bệnh viện Trung Quốc thăm Campuchia
- Nhật Bản tổ chức hội thảo an ninh biển quốc tế
- Mỹ kêu gọi giải quyết hòa bình tranh chấp Biển Đông
- Mỹ coi ASEAN là trung tâm của châu Á – Thái Bình Dương
- Nga đóng hai tàu khu trục mới cho Việt Nam
- Ấn Độ-Việt Nam thúc đẩy hợp tác quốc phòng

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Trung Quốc cảnh báo Mỹ không được gây bất đồng.

Tại cuộc họp báo hôm 27/9, khi đề cập đến cuộc tập

trận chung gần đây giữa Mỹ và Philippines trên Biển Đông, Người phát ngôn Bộ Quốc phòng Trung Quốc Cảnh Nhận Sinh tuyên bố: “Hòa bình, ổn định và thịnh vượng là nguyện vọng của nhân dân trong khu vực và cần phải được tất cả các bên liên quan gìn giữ, duy trì. Các nước bên ngoài khu vực nên có nhiều hành động ủng hộ hòa bình và ổn định hơn, chứ không nên gieo bất đồng.”

Trung Quốc tổ chức đám cưới tập thể tại Hoàng Sa. Tiếp tục thực hiện hành vi xâm phạm chủ quyền tại Hoàng Sa, chính quyền Tam Sa ngày 28/9 đã tổ chức đám cưới tập thể cho 7 cặp vợ chồng trên đảo Phú Lâm với sự tham dự của 300 cư dân Trung Quốc sinh sống trái phép ở đây.

Đài Loan tiếp nhận phi cơ săn tàu ngầm đầu tiên. Quân đội Đài Loan hôm 25/9 xác nhận đây là chiếc phi cơ tuần tra Orion P-3C nằm trong số tổng cộng 12 chiếc mà họ đã đặt mua của Mỹ, trị giá khoảng 1,96 tỷ USD. 11 chiếc máy bay còn lại được dự kiến bàn giao vào năm 2015. Đài Loan muốn thành lập phi đội máy bay P-3C hiện

đại để thay thế loại phi cơ chống tàu ngầm S-2T đã cũ kỹ, đang được dùng trong công việc tuần tra và trinh sát trên biển.

+ Việt Nam:

Thủ tướng hội kiến với Tổng thống Pháp Hollande. Trong cuộc gặp, Tổng thống Francois Hollande và Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng nhất trí hai bên cần tăng cường trao đổi đoàn các cấp thường xuyên hơn nữa, nâng cấp cơ chế Đối thoại chiến lược giữa các Bộ Ngoại giao và Quốc phòng hai nước lên cấp Thứ trưởng và tương đương. Bên cạnh đó, hai bên tiếp tục tăng cường hợp tác và ủng hộ lẫn nhau trên các diễn đàn quốc tế, nhất là diễn đàn Liên Hợp Quốc. Ủng hộ lập trường nhất quán của Việt Nam trong giải quyết các tranh chấp ở Biển Đông bằng biện pháp hòa bình, trên cơ sở luật pháp quốc tế trong đó có Công ước Liên Hợp Quốc về Luật biển năm 1982.

Thủ tướng: Hướng tới thế giới không có chiến tranh. Sáng 28/9, phát biểu tại Đại Hội đồng Liên Hợp Quốc, Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng nhấn mạnh, cộng đồng quốc tế nỗ lực hơn nữa

cho một Chương trình nghị sự vì phát triển sau 2015 nhằm bảo vệ hòa bình, thúc đẩy hợp tác. Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng cho rằng Biển Hoa Đông, Biển Đông vẫn chưa lắng sóng vì những tranh chấp chủ quyền lãnh thổ, chỉ cần một hành vi thiếu trách nhiệm sẽ có thể dẫn tới xung đột, thậm chí dẫn tới chiến tranh. Đối với Biển Đông, bảo đảm an ninh an toàn hàng hải là lợi ích thiết thực không chỉ đối với khu vực mà cả thế giới.

+ *Nhật Bản:*

Nhật Bản tổ chức hội thảo an ninh biển quốc tế. Tokyo ngày 24/9 tổ chức một hội thảo quốc tế với sự tham gia của 13 nước Đông Nam Á và châu Phi. Chính phủ Nhật Bản hy vọng hội thảo trong 3 ngày này, sẽ góp phần tăng cường an ninh của các tuyến đường biển quan trọng. Nước chủ nhà sẽ giới thiệu về những biện pháp hỗ trợ của mình nhằm nâng cao năng lực bảo đảm an ninh biển cho các quốc gia tham dự hội thảo, đồng thời củng cố quan hệ hợp tác với các quốc gia này.

+ *Nga:*

Nga đóng hai tàu khu trục mới cho Việt Nam. Xưởng đóng tàu Zelenodolsk ở Kazan đã bắt đầu đóng hai tàu khu trục nhỏ lớp Gepard cho Hải quân Việt Nam. Tàu khu trục nhỏ lớp Gepard được thiết kế để tuần tra và bảo vệ các khu vực biển, vùng đặc quyền kinh tế, chống buôn lậu và cướp biển, hỗ trợ các chiến dịch cứu hộ, được trang bị hệ thống tên lửa và đạn pháo hiện đại. Năm 2005, phía Nga đã sản xuất hai tàu lớp Gepard cho Hải quân Việt Nam.

+ *Mỹ:*

Mỹ kêu gọi giải quyết hòa bình tranh chấp Biển Đông. Hôm 26/9 tại New York, Ngoại trưởng Mỹ John Kerry đã có một cuộc gặp với đồng nhiệm Trung Quốc Vương Nghị. Phát biểu với báo giới sau đó, một quan chức cấp cao của Bộ Ngoại giao Mỹ cho biết, về Biển Đông, cả hai Ngoại trưởng đều ghi nhận một số dấu hiệu tiến bộ sau các cuộc họp được tổ chức trong vài tuần lễ qua giữa Trung Quốc và ASEAN. Ngoại trưởng John Kerry nhấn mạnh quan điểm của Mỹ đó là tất cả các bên tranh chấp ở Biển Đông phải làm rõ yêu sách chủ quyền của mình theo đúng luật pháp quốc tế. Ông Kerry cũng tái khẳng định lập trường của Mỹ là cách ứng xử của các bên tranh chấp phải cẩn trọng và không được mang tính đe dọa, Mỹ ủng hộ mạnh mẽ việc các bên sử dụng phương thức ngoại giao và hòa bình để giải quyết bất đồng.

Mỹ coi ASEAN là trung tâm của châu Á – Thái Bình Dương. Bên lề cuộc họp của Đại hội đồng Liên Hợp Quốc diễn ra ở New York, Mỹ, hôm 27/9 Ngoại trưởng Mỹ John Kerry đã tham gia cuộc gặp với các Bộ trưởng Ngoại giao ASEAN. Tại cuộc gặp, ông Kerry nhấn mạnh:

“Không nghi ngờ gì nữa, ASEAN là trung tâm của cấu trúc khu vực châu Á – Thái Bình Dương. Tổ chức này cũng là trung tâm của chiến lược tái cân bằng mà Mỹ đang hướng tới khu vực này. Đó luôn là ưu tiên của Tổng thống Barack Obama”. Ông Kerry cũng kêu gọi Trung Quốc và các nước ASEAN hành động nhanh nhất có thể để đạt được một bộ quy tắc ứng xử mang tính ràng buộc để giải quyết các tranh chấp mà không đe dọa, ép buộc hay sử dụng vũ lực, “Khu vực của các bạn là nơi có các cảng nhộn nhịp nhất trên thế giới và các tuyến đường biển quan trọng nhất. Vì vậy sự ổn định nơi các bạn sinh sống ảnh hưởng sâu sắc đến sự thịnh vượng chung của chúng ta. Đó là một trong những lý do tại sao Mỹ luôn cam kết đảm bảo an ninh biển, tự do hàng hải trên các vùng biển và giải quyết tranh chấp lãnh thổ với việc đạt được một bộ quy tắc ứng xử. Điều này sẽ đòi hỏi pháp luật quốc tế phải được tôn trọng và hoạt động thương mại hợp pháp không bị cản trở trên Biển Đông.”

Quan hệ các nước

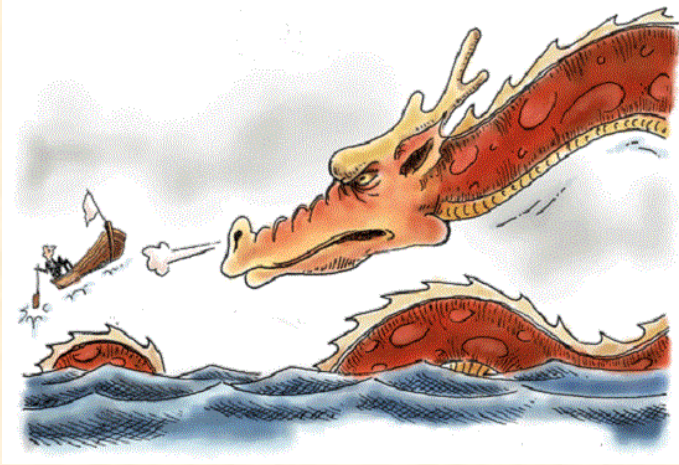

Tàu bệnh viện Trung Quốc thăm cảng Campuchia. Ngày 24/9, tàu bệnh viện “Peace Ark” của Trung Quốc đã cập cảng Sihanoukville, Campuchia. Chỉ huy tàu, ông Shen Hao, cho biết chuyến thăm này sẽ giúp tăng cường hơn nữa sự hiểu biết và tin cậy lẫn nhau giữa quân đội Trung Quốc và Campuchia, đồng thời củng cố thêm tình hữu nghị giữa hai nước.

Ấn Độ coi trọng thúc đẩy hợp tác quốc phòng với Việt Nam. Sáng 24/9, tại trụ sở Bộ Quốc phòng Ấn Độ, Thượng tướng Đỗ Bá Tỵ, Tổng Tham mưu trưởng đã có cuộc hội đàm với Chủ tịch Hội đồng các Tham mưu trưởng Ấn Độ, Đại tướng Không quân Norman Anil Kumar Brown. Trao đổi về quan hệ quốc phòng song phương, Thượng tướng Đỗ Bá Tỵ và Đại tướng Norman Anil Kumar Brown hài lòng về sự phát triển tốt đẹp của mối quan hệ hợp tác về quốc phòng giữa hai nước thời gian qua trên tất cả các lĩnh vực, nhất trí tiếp tục phát triển quan hệ hợp tác quốc phòng một cách có hiệu quả hơn nữa ở các lĩnh vực.

Việt-Trung đàm phán lĩnh vực ít nhạy cảm trên biển. Đàm phán vòng 4 Nhóm công tác về hợp tác trong các lĩnh vực ít nhạy cảm trên biển Việt Nam-Trung Quốc được tổ chức tại Hà Nội, từ ngày 24-26/9/2013. Hai bên đã trao đổi và thống nhất được nội dung Thỏa thuận hợp tác của 2 dự án là: Hợp tác trao đổi, nghiên cứu về quản lý môi trường biển và hải đảo vùng Vịnh Bắc Bộ giữa Việt Nam-Trung Quốc; Nghiên cứu so sánh trầm tích thời kỳ Holocene khu vực châu thổ sông Hồng và châu thổ sông Trường Giang. Hai bên nhất trí cùng nhau nỗ lực, sớm ký kết để triển khai thực hiện hai dự án nêu trên trong năm 2013.

Phân tích và đánh giá

“Trung Quốc và UNCLOS” của *Laveesh Sharma*. Nếu các quốc gia muốn giải quyết tranh chấp Biển Đông, họ cần phải xây dựng các yêu sách của mình trên cơ sở phù hợp với UNCLOS. DOC là một bước đột phá quan trọng đối với tranh chấp, do đó các bên yêu sách phải tỏ ra tôn trọng hơn và cần cam kết tuân thủ Tuyên bố này. Khi xem xét phần lớn các yêu sách chồng lấn tại đây, chúng ta có thể thấy nguyên nhân chính dẫn đến tình trạng này là do các quy định của Điều 121, trong đó cho phép các đảo có những vùng biển riêng. Như vậy, chúng ta cần phải có một vài điều chỉnh trong việc áp dụng Điều 121 đối với một trường hợp địa lý cụ thể. Nếu Trung Quốc muốn trở thành một cường quốc khu vực thay vì một cường quốc thế giới, họ phải dung hòa được quan điểm của các quốc gia nhỏ hơn. Nước này phải hạn chế các hành động gây phương hại tới hòa bình và ổn định của khu vực. Để trấn an các bên có tranh chấp của ASEAN, Trung Quốc cần phải làm rõ lập trường của họ

tại Biển Đông bằng việc xây dựng các yêu sách dựa trên cơ sở UNCLOS. Nếu không, các bên có tranh chấp của ASEAN sẽ cảm thấy họ không có cách nào khác ngoài việc nhờ sự trợ giúp của tòa án quốc tế hoặc một sự bảo đảm an ninh tới từ các quốc gia bên ngoài. Ông Chin Kin Lo (1989), một người Trung Quốc, đã đưa ra một luận điểm khá lý thú trong cuốn sách mình, “người Trung Quốc tin rằng những vùng lãnh thổ từng thuộc về một xã hội văn minh sẽ không thể bị giao lại cho những dân tộc man di; do đó vùng lãnh thổ trước đây từng là của Trung Quốc sẽ mãi mãi là của họ, và nếu có mất đi, thì họ phải giành lại bất cứ khi nào có thể”. Nhìn dọc chiều dài lịch sử, Trung Quốc đã sử dụng vấn đề tranh chấp biên giới như là một “cây gậy lúc cần thiết” để gây áp lực với những quốc gia khác trên mặt trận ngoại giao. Đây là tư tưởng chủ đạo cho chính sách đối ngoại của Trung Quốc. Tuy nhiên, nếu Trung Quốc muốn đóng một vai trò quan trọng và là quốc gia có trách nhiệm trong các vấn đề quốc tế, có lẽ nước này phải xem xét lại quan điểm của mình.

“Một Bộ quy tắc ứng xử cho Biển Đông” của *Deep Pal*. Một loạt cuộc họp cấp cao của ASEAN đã diễn ra tại Tô Châu, Trung Quốc vào ngày 15/9. Tại đây các nhà lãnh đạo cấp cao trong khu vực lần đầu tiên gặp gỡ để bàn thảo chính thức về việc xây dựng Bộ quy tắc ứng xử (COC) cho Biển Đông. Theo Bộ Ngoại giao Trung Quốc, cuộc họp đã có kết quả tích cực,

các bên đi tới thỏa thuận “từng bước tiệm tiến và hướng tới đồng thuận thông qua hoạt động tham vấn,” tuy nhiên các bên không đưa ra thời hạn hoặc thông tin cụ thể về khoảng thời gian mà nhóm công tác chung sẽ thực hiện nhiệm vụ này. Trong bối cảnh vài năm trở lại đây, các nước

trong khu vực đều có thái độ ngờ vực với Trung Quốc, thì có vẻ như đây là một động thái của Bắc Kinh nhằm lấy lại thiện cảm với các nước ASEAN. Hầu hết các phương tiện truyền thông tại các nước ASEAN đều đưa cho thấy họ nghi ngờ việc liệu Trung Quốc có thật sự muốn thiết lập Bộ quy tắc ứng xử (COC) hay không? Có vẻ như Trung Quốc về cơ bản đã đồng ý về COC, tuy nhiên nước này không sẵn sàng chấp nhận các điều chỉnh cần thiết nhằm xây dựng một văn bản phù hợp. Tuy nhiên không chỉ Trung Quốc muốn làm chậm lại tiến độ của COC. Khi bộ quy tắc ứng xử được hoàn thành, tất cả các quốc gia có yêu sách trong khu vực phải chứng minh được tính hợp pháp hoặc giảm bớt các chương trình mang lợi ích kinh tế và chiến lược trong đó có bao gồm chiến lược xoay trục châu Á của Mỹ. Đặt trong bối cảnh chính trị phức tạp tại Đông Nam Á, có lẽ không quốc gia nào kỳ vọng

bộ quy tắc ứng xử sẽ giúp giải quyết tranh chấp Biển Đông. Đúng hơn đây chỉ là một cách thức nhằm kiềm chế Trung Quốc. Do đó con đường đi tới COC dường như là một vòng luẩn quẩn, với các thách thức bắt nguồn từ tham vọng của Trung Quốc, cũng như lợi ích về kinh tế và an ninh của các quốc gia khác trong khu vực.

“Tranh chấp biển: Đã đến thời điểm Úc lên tiếng?” của *Michael Wesley*. Ngày càng có nhiều nhà chiến lược về biển cho rằng thời kỳ mà người Mỹ kiểm soát các vùng biển đang dần chấm dứt, và tương lai sẽ hình thành một hệ thống linh hoạt hơn, trong đó các quốc gia ven biển sẽ có những khu vực mà họ có quyền kiểm soát, khả năng phong tỏa riêng. Không ai dám chắc học thuyết nào sẽ thay thế học thuyết biển quốc tế hiện tại – tuy nhiên một điều chắc chắn đó là Úc sẽ bị ảnh hưởng rất nặng nề. Nếu Washington bị cuốn vào một cuộc xung đột tại Biển Đông, nhiều khả năng Úc sẽ phải thực hiện đầy đủ nghĩa vụ đồng minh bằng việc tham gia cùng quân đội Mỹ. Người ta sẽ lật lại câu hỏi liệu Úc có được coi như một phần của khu vực châu Á – Thái Bình Dương hay không? Việc Úc đứng bên ngoài một trong những điểm nóng quan trọng nhất của khu vực cũng đồng nghĩa với việc trong tương lai của quan hệ quốc tế, Úc sẽ bị đặt dấu hỏi cho những cam kết của họ về các vấn đề khu vực. Chính sách ngoại giao truyền thống của Úc được kéo dài đã hơn một thế kỷ qua – đó là đoàn kết với Đế chế Anh, xây dựng liên minh với Mỹ và ủng hộ các cơ chế đa phương – sẽ không thật sự hiệu quả nếu như Canberra muốn có chính sách ngoại giao năng

động và sáng tạo hơn cho tranh chấp Biển Đông. Chính sách ngoại giao sáng tạo hơn của Úc có thể là khởi đầu của một truyền thống mới: Thực dụng và đa dạng hơn khi dựa vào sức mạnh trong quá khứ, nhưng cũng linh hoạt và sáng tạo trong việc tìm kiếm giải pháp. Sự yên ắng hiện thời của chính sách đối ngoại Úc trong vấn đề Biển Đông đang tỏ ra không phù hợp. Canberra cần phải tham vọng hơn trong vấn đề này – bởi cuối cùng chiến lược thiếu tham vọng hiện nay sẽ khiến họ phải trả giá trong dài hạn.

“Trung Quốc hiện đại hóa quân sự: Các quốc gia châu Á cần phải làm gì?” Kho vũ khí phát triển nhanh chóng cùng năng lực quân sự đang được nâng cao của Trung Quốc khiến an ninh của khu vực ngày càng phức tạp. Trung Quốc đang theo đuổi một chiến lược ngoại giao và quân sự mà luôn nói về mong muốn trỗi dậy hòa bình, đề cập đến các cơ chế tham vấn như là một công cụ hiệu quả, tuy nhiên cùng với đó, Trung Quốc cũng có các động thái quyết đoán trên biển, xúc tiến các chương trình khai thác dầu khí gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến DOC 2002. Việc Trung Quốc triển khai tên lửa CSS-5/DF-21D, cải thiện khả năng chiến tranh tổng lực, và

gia tăng số lượng vũ khí chiến lược là một thông điệp rõ ràng tới Mỹ, rằng Trung Quốc đang chuyển dần sang lấy thế công làm thủ trong trường hợp Mỹ muốn can thiệp vào nội bộ khu vực. Nếu chiến lược chống tiếp cận, phong tỏa khu vực của Trung Quốc - được hỗ trợ bởi một loạt các tên lửa hành trình chống tàu và các tên lửa đạn đạo chống tàu - tỏ ra có hiệu quả, thì liệu lực lượng hải quân và không quân của Mỹ có thể hỗ trợ cho các quốc gia tại Đông Nam Á và Đông Á hay không? Tốc độ hiện đại hóa đang tăng dần của hải quân và không quân của Trung Quốc đã tạo ra những mối đe dọa thật sự, nhờ đó Trung Quốc có thể có được những kết quả mà họ mong muốn trong tranh chấp Biển Đông. Điều này thúc đẩy các nước Đông Nam Á phải hợp tác chiến lược sâu rộng hơn, bổ sung thêm các trang thiết bị và xây dựng khả năng tương tác, để có thể phần nào kiềm chế sự hung hăng của Trung Quốc. Khả năng của Trung Quốc thách thức sự can dự của Mỹ nhằm đảo bảo an ninh khu vực sẽ là một nhân tố sẽ làm thay đổi cục diện khu vực. Điều này khiến Trung Quốc sẽ trở thành một cường quốc “bất mãn”, quyết tâm khẳng định sự bá quyền của mình, theo cái cách mà người Trung Quốc gọi đó là “sự trỗi dậy hòa bình” của riêng họ./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp